

HISTÒRIA DE CATALUNYA

Tema XX: Entre la por i l'esperança

10 de març de 2011

La fi de la guerra no representà la fi de les hostilitats dins de Catalunya, car nombrosos grups de militants dels partits, impossibilitats d'arribar a la frontera i fugitius de la repressió, és refugiaren a les zones més feréstegues dels massissos muntanyosos on portaren una existència plena de privacions, acorralats com bestioles fins que, o bé guanyaven la frontera o eren exterminats sense compassió.

Calia aplicar un càstig exemplar a Catalunya i, per extensió, als territoris que s'havien manifestat a favor de la república. I aquest càstig consistí en l'aplicació de mesures repressives de tot tipus: empresonaments pel suposat "auxili a la rebel·lió", privatització dels escassos drets civils, exclusió de càrrecs públics, fins i tot de les "cartilles de racionament" que donaven dret a una insuficient dieta alimentària a preus fixes i que obligava a adquirir a preus abusius, productes bàsics com el pa, en el mercat negre i que enriquí als especuladors denominats "estraperlistes".

El Franquisme. Primera època (1939-1945).

Aquest període és pot dividir en dos temps: fins al 1943, en que la derrota dels països de l'eix ja és veu possible, es caracteritzà per una col·laboració molt estreta, com a No bel·ligerant. Barcelona és convertí en un centre d'espionatge on pul·lulaven agents d'ambdós bàndols. Amb el predomini ideològic de Falange i dels militars, és comprèn aquesta col·laboració per raons ideològiques. Destacats franquistes com Josep Pla, Eugeni d'Ors, Miquel Mateu, Juli Muñoz Ramonet, els Vidal Quadras o els Trias de Bes, ocuparen importants càrrecs dins del règim i col·laborant també amb les potències de l'eix.

Miquel Mateu i Pla, amic del dictador, fou nomenat alcalde de Barcelona l'endemà de l'ocupació i acumulà els càrrecs de president de la Caixa, del Foment del Treball, de l'agència EFE i de l'acadèmia de Belles Arts. La Caixa fou saquejada i els seus fons portats a Madrid i s'expropiaren els estalvis de persones i entitats significades amb el catalanisme.

El governador civil, Wenceslao González Oliveros ordenà l'intervenció del Club de Futbol Barcelona, totalment castellanitzat fins l'escut, on les quatre barres foren canviades per dos i depurats jugadors, entrenadors i directius. L'informa que l'ordenà deia: *"en un principio catalanista y desde hace muchos años francamente separatista. Por ello ha explotado su rivalidad con el Real Club Deportivo Español que, precisamente, ha sido el único club de Cataluña que se ha significado como verdaderamente españolista"*.

El 27 de gener de 1940 el governador autoritzà al FC Barcelona a reiniciar les seves activitats i nomenava president al general Salvador Mújica Bohigas i formaven part de la junta Ignasi Ventosa, Joan Masó, Carles Godó, Esteve Sala i Manuel Bravo, capità de la guàrdia civil i soci de l'Espanyol des de abans de la guerra, cap del rondín antimarxista, encarregat de la persecució dels "desafectos". El 13 de març fou nomenat president Enrique Piñeyro, marquès de la Mesa de Asta, que ni l'agradava el futbol ni era soci del Barça.

També La universitat fou víctima de la repressió: més d'un miler d'acomiadaments a més dels exiliats i els ocupants nomenaren a Emilio Jimeno com a nou rector que substituï a tot el personal docent nomenat per la Generalitat per d'altres als que l'únic requisit era llur afeció al nou règim i no llur preparació. Igual succeí a la resta dels àmbits educatius substituint el professorat per d'altres procedents de la resta de l'estat en un intent d'espanyolitzar Catalunya.

A “La Vanguardia”, Serrano Suñer nomenava a Luis de Galinsoga, com a director, procedia del ABC i s’havia distingit com un furibund anticatalanista. L’any 1959 fou destituït pel seu exabrupte de “*Todos los catalanes son una mierda*”, que significà una pèrdua econòmica als Godó.

L’església catòlica tampoc és lliurà de la depuració. Franco prohibí el retorn de l’exili del cardenal Vidal i Barraquer, arquebisbe de Tarragona, per considerar-lo hostil al nacionalcatolicisme imposat. Així doncs, si des de el 1936 l’església catalana havia estat perseguida per església, a partir de 1939 ho serà per catalana. Fins i tot, els vicaris de Tarragona, foren detinguts i obligats a traslladar-se a Pamplona i Sant Sebastià.

El 24 de març de 1939, el bisbe de Cartagena, Miguel de los Santos Diaz de Gomara fou nomenat administrador apostòlic de la diòcesi de Barcelona. Profundament anticatalà i antisemita, afirmà que “*el sacerdote de Cataluña, es triste confesarlo, ha sido muy buen sacerdote, pero muy poco español*”. Arribà a exigir a l’abat de Montserrat que a les misses canviés el llatí romà pel llatí “*a la española*”. L’any 1943 fou substituït pel bisbe Gregorio Modrego, antic castrense, però menys radical que el seu antecessor.

Si bé les confessions evangèliques amb certes limitacions continuaren el culte durant tot el període de guerra, els vencedors, imbuïts de fanatisme ultra catòlic prohibiren tota confessió religiosa que no fos l’oficial i durant molts anys, calgué la clandestinitat. La maçoneria fou perseguida com a delictes per la llei de repressió del comunisme i la maçoneria, tot en un mateix sac i també el “*conturbenio judeo-masónico*”. (Sic).

Com alcalde de Barcelona, el 1945 fou nomenat Josep Maria d’Albert, baró de Terrades, substituït el 1951 per Antoni Maria Simarro i ja el 1957, per Josep Maria de Porcioles, que havia estat president de la Diputació de Lleida.

Des de el primer moment, s’instal·là la corrupció generalitzada, emparada pels capitosts del règim i des de 1939 fins al 1955 proliferà el comerç extra legal d’aliments, medicaments, combustibles i manufactures, especialment, d’origen estranger. Productes bàsics com la farina, el sucre, l’oli d’oliva produïren grans fortunes i el cotó per l’indústria tèxtil fou la base dels germans Muñoz Ramonet dels que és digué: “Al cel Déu i a la terra, els germans Muñoz”.

Una ferotge autarquia i la sortida de la major part de la producció agrícola, industrial i minera cap als amics de l’Eix, en pagament a l’ajut rebut, condemnava a la penúria i la fam a gran part de la població i provocà una forta immigració cap a Catalunya, des de les zones més empobrides de l’estat.

L’exili i la repressió.

Entre el 26 de gener i el 10 de febrer de 1939, travessà la frontera amb França unes 400.000 persones. De entre aquestes, hi havia civils i combatents republicans, també polítics com els presidents d’Espanya, de Catalunya i d’Euskadi i amb ells, ministres, funcionaris i intel·lectuals. D’aquests, la major part no romangué a França, marxaren els comunistes cap a l’URSS, molts científics s’establiren a la Gran Bretanya o a països d’Amèrica i els polítics s’establiren a Mèxic, que no reconegué mai al règim franquista i obrí de bat a bat el país als exiliats i emparà un govern republicà reconegut únicament pels països del bloc comunista i on també s’establí la Generalitat a l’exili. A l’Argentina i Cuba, on ja hi havia casals catalans i s’establiren també a Xile, Veneçuela, Uruguai, Colòmbia i Costa Rica on els exiliats aportaren llurs coneixements i indústria als països d’acollida i al mateix temps, mantenien la flama de la catalanitat a través de publicacions i el manteniment dels Jocs Florals de la llengua catalana.

Una part dels exiliats, internats en els camps de concentració francesos, confiant en les promeses de les autoritats franquistes, tornaren al país i molts d’ells anaren a raure a les presons o als camps de concentració i els d’edat militar, reclutats a la força en batallons

disciplinaris o de treball. Pitjor sort tingueren els que romangueren a França: els que no volgueren o pogueren emigrar cap Amèrica, un cop França ocupada pels alemanys foren empresonats de nou i anaren a raure als camps de treball com esclaus o d'extermini. Un personatge sinistre, veritable genocida que la transició passà de puntetes, fou el llavors totpoderós ministre de l'interior el "*cuñadísimo*" Ramon Serrano Suñer, amic d'Himmler, que negà la condició d'espanyols als refugiats republicans condemnant-los a la condició d'apàtrides.

Cal fer-ne esment a l'iniciativa de l'infermera suïssa, Elisabet Eidenbenz, que creà la maternitat d'Elna per atendre a les mares dels camps de concentració que garantí la supervivència de 597 nadons durant els quatre anys de funcionament.

L'audàcia d'un presoner català, Josep Boix que d'amagat guardà còpies de negatius fotogràfics de les atrocitats dels camps de concentració nazis, permeté presentar proves suficients als judicis de Nüremberg, el 1946, on els jerarques nazis foren condemnats per crims de lesa humanitat.

Sense comptar les nombroses execucions extrajudicials, especialment entre els anys 1939-40 en aplicació de l'anomenada "llei de fugues" o dels excessos dels paramilitars, les execucions documentades des de 1938 fins 1953 son de 4.108 víctimes, la major part entre 1939 a 1945. A partir de la derrota feixista, s'alentí el nombre d'execucions. D'aquesta xifra corresponen a Girona 512, a Salt 53, a Lleida 410, a Tarragona 658, a d'altres llocs de Catalunya, sense especificar, 299.

Durant cinc anys, de 1940 a 1945, fou governador civil de Barcelona el falangista Antonio Correa Véglison, un càntabre de tarannà populista. Fou substituït pel metge fracassat saragossà Eduardo Baeza Alegria que el 1951 fou destituït per l'afer de la vaga de tramvies de Barcelona.

Procés i mort del President Companys.

Lluís Companys havia marxat a l'exili acompanyat pel president basc, José Antonio Aguirre. A diferència d'altres exiliats polítics, Companys no volgué marxar cap Amèrica i romangué a França on estava internat en un psiquiàtric el seu fill. Altrament, Companys no tenia sinò escassos recursos i calgué que d'altres exiliats catalans en millor situació econòmica, pogueren contribuir a mantenir una petita oficina a París. Era el que restava de la Generalitat de Catalunya.

A la caiguda de França, agents franquistes en col·laboració amb el règim de Vichy i els ocupants alemanys, és dedicaren a la localització de republicans destacats. Companys i la seva muller, Carme Ballester, s'instal·laren en una població de la Bretanya, Baule les Pins.

Al juny de 1940 cau França i en el desori que és produeix, Companys perd el contacte amb el seu fill Lluís i el president és nega a abandonar França sense el seu fill. El 13 d'agost, la policia alemanya amb l'ajut d'un agent franquista, el deté al seu domicili i el dia 20 és traslladat a la presó de La Santé, fins que el 19, és lliurat a la policia franquista a Irún. Des de enllà fou portat als calabossos de la Direcció General de Seguretat a la "Puerta del Sol" de Madrid on serà vexat i torturat. El 3 d'octubre surt cap a Barcelona on serà jutjat per un consell de guerra sumaríssim.

Format el tribunal presidit pel general de brigada Ramon de Puig Ramon, de secretari el tinent coronel José Urrutia Huerta, fiscal Enric de Querol Duran i defensor el capità Ramon de Colubí. Aquest darrer, resident des de 1947 a Veneçuela, explicà amb tot detall el procés i les irregularitats que hagueren.

El jutge cridà a declarar un seguit de testimonis, tots de clara significació franquista: Carlos Trias, Pedro de Armenteros, Antoni Fernández, Joaquim M. Balcells, Buenaventura Sánchez i Manuel Bravo Montero, el cap del "rondín antimarxista". Molts anys més tard, aquest darrer acusador reconeixia que el procés contra Companys no fou correcte.

Ramon de Colubi, malgrat que només disposà d'unes poques hores per preparar la defensa, ho fou d'una manera molt eficaç que obligà al jutge a interrompre sovint els seus al·legats. Era palès que la sentència a mort ja estava establerta abans del judici que tingué lloc el dilluns, 14 d'octubre. Colubi fou l'únic que s'atreví a testificar a favor de Companys, encara que només disposà de deu minuts per defensar-lo.

El judici durà una hora i la sentència fou pena de mort per ser executada l'endemà 15 d'octubre. Colubi intentà commutar la pena i envià un telegrama a Franco en aquest sentit, del que no rebé resposta. Anà a informar a les germanes del President, Ramona i Neus i aconseguí el permís per que poguessin visitar-lo aquella nit.

La matinada del dia 15, Companys demanà un capellà, confessà i combregà després d'assistir-hi a missa en companyia del seu advocat defensor que l'acompanyà fins al fossar de Santa Eulàlia on seria afusellat. I tal com escrigué en el seu testament: "Si he de morir, moriré serenament. Donaré gràcies a Déu que m'hagi procurat una mort tan bella pels ideals. Per Catalunya i el que representa de pau, justícia i amor".

Les darreres paraules de Companys abans de caure abatut, foren: "Per Catalunya".

El Maquis.

Des de la fi de la guerra civil fins l'any 1944, les partides disperses de guerrillers que més endavant s'anomenarien "maquis" del francès de Còrsega, "homes de la màquia" equivalent al català "brolla", el bosc mediterrani, que servia d'amagatall als fugitius. Mes que guerrillers, eren fugitius de la repressió que cercaven en la fugida la supervivència. Mal armats, mal alimentats, constantment acorralats, tampoc podien comptar amb la col·laboració del medi rural o urbà car les represàlies contra els que donaven aixopluc eren sagnants, de tal manera que els mateixos guerrillers aconsellaven que, després de fugir, anessin a denunciar-los davant la guàrdia civil.

Els refugiats a França que pogueren fugir dels camps de concentració o dels batallons de treball forçat després de l'ocupació de França, s'integraren en la resistència francesa, on constituïren fins i tot grups autònoms. Un percentatge important dels resistents combatents estava nodrit per republicans espanyols.

Con succeí en el bàndol republicà, cada organització política creà els seus grups guerrillers. A partir de 1944, alliberat el sud de França i els exèrcits nazis en reculada, l'activitat guerrillera s'incrementà preveient una invasió aliada de la península per foragitar el règim franquista. El partit comunista d'Espanya promogué els grups més actius i organitzats, com l'agrupació guerrillera de Llevant i Aragó (AGLA) que actuava al Maestrat i, ocasionalment, a la Terra Alta.

Estat Català organitzà des de 1940 el Front Nacional de Catalunya i el PSUC l'agrupació guerrillera de Catalunya. També els anarquistes organitzaren diversos grups com els "joves llibertaris".

De les nombroses accions destaquen l'assalt a la fàbrica de cerveses Moritz l'agost de 1944, l'invasió de la vall d'Aran entre el 8 i el 9 d'octubre per part de 2500 guerrillers ben equipats dirigits pels comunistes, uns dies més tard s'afegien 2400 guerrillers més pel Pallars i la Cerdanya. No és produí cap alçament a la resta del país, controlat fins l'asfíxia pel règim i també la desconfiança dels aliats a recolzar un moviment militar que podria afavorir l'expansió comunista a l'Europa occidental.

Fracassat l'assalt a Viella, els guerrillers recularen de nou cap a França i el PCE renuncià a aquest tipus de lluita.

El PSUC s'inclinà per la guerrilla urbana i entre 1946 i 1947 actuà amb nombrosos atemptats a les vies del tren, la voladura del monument a la Victòria, la voladura el 29 de novembre de 1946 de l'edifici del diari del "*Movimiento*" *Solidaridad Nacional*, on l'objectiu

era el seu director, Luys Santamarina. A la fi, l'agrupació fou desarticulada i l'octubre de 1948 condemnats en un consell de guerra.

El 1948, a instàncies de Stalin, el PCE renuncià a l'activitat guerrillera i restaren només els llibertaris a les muntanyes i el PSUC a les poblacions. El 1951, la CNT decretà la retirada dels seus homes encara que elements aïllats, sense el suport de les organitzacions, continuaren amb les accions de sabotatge, segrestos i atracaments, sabent que era una lluita sense sortida, car quan restaven envoltats eren executats sense cap judici encara que és rendissin i deposaren les armes. Francesc Sabaté, "Quico" (1915-1960), Josep Lluís Facerias (1920-1957), Ramon Vila i Capdevila "Cara cremada" (1918-1981) i Teresa Pla Messeguer, "La Pastora" (1917-2004), tingueren millor sort i és reintegraren a la societat.

El maquis nord català fou particularment actiu contra l'ocupació alemanya. Uns 1500 resistents participaven en les accions de sabotatge i en l'evasió d'aviadors aliats a través dels Pirineus. A l'agost de 1944 l'exèrcit alemany envià 12.000 efectius amb 900 col·laboradors de Vichy per acabar amb la resistència després que el 29 de juliol, dos cents guerrillers ocuparen Prada i posaren setge a la caserna de la Gestapo, malferint al botxí Walter Wiese i s'endugueren tres presoners. El 2 d'agost, alemanys i col·laboracionistes francesos atacaren el poble de Vallmanya, al peu del Canigò que ja els maquisards havien evacuat. Dos ancians i dos treballadors agrícoles espanyols que no volgueren marxar foren afusellats i el poble arrasat amb granades incendiàries. Els fets de Vallmanya ocasionà l'alçament el 19 d'agost de tota la comarca del Conflent. Dos oficials fills de Prada, Jacques Pujol i Jean Felip, amb el sotstinent espanyol Alcovillas, llançats en paracaigudes, organitzaren els maquis dels pobles i després d'acarnissats combats contra els alemanys i la milícia de Vichy, a la tarda del dia 20 d'agost, Perpinyà era la primera població de l'estat francès alliberat sense que els aliats intervinguessin

Aïllament internacional. Les vagues dels anys 50.

A la caiguda de l'eix, al maig de 1945, eren molts els que tenien l'esperança que els aliats passarien comptes amb el govern feixista espanyol. De fet, les potències vencedores retiraren llurs ambaixadors com a conseqüència de la resolució de la recent creada Assemblea de l'ONU del febrer de 1946, que resolgué l'aïllament internacional del règim franquista. França tancà les fronteres i la major part dels jerarques del règim preparaven l'equipatge per emigrar cap a l'Argentina de Perón on pensaven demanar asil.

Havia però finit el bon enteniment dels aliats i amb la mort del president Roosevelt, el seu successor, Harry Truman, s'iniciava la "guerra freda" entre les democràcies occidentals i l'URSS. Prou feina hagué per evitar que França i Itàlia és lliuressin d'instal·lar unes repúbliques socialistes, tutelades per Stalin i especialment Churchill i De Gaulle, aquest darrer mercès al seu carisma pogué desplaçar als comunistes del poder a la França alliberada, d'acord amb els Estats Units, decidiren no córrer el risc d'una Espanya comunista. Es clar que calia aïllar al règim per donar la sensació als milers de combatents republicans en les files aliades, que s'estava fent quelcom, encara que ben aviat és produí el desarmament i dissolució d'aquestes unitats i s'establí un control de les activitats dels exiliats republicans, que convertiren a Tolosa de Llenguadoc en la capital no declarada de l'activitat subversiva republicana.

Aquest aïllament només podia perjudicar al poble menut que patí encara més les penúries per la dificultat de proveïments, en una època que per mitjà del Pla Marshall del que Espanya fou exclosa, és reconstruïa Europa. El país restava desfet, línies ferroviàries gairebé inservibles -de fet, la qualitat existent el 1935 no és tornaria a assolir fins ben entrats els anys 60- i les carreteres, poc aptes pel transport. Sense benzina, amb restriccions elèctriques inacabables, el país, tancat en l'autarquia era inviable. Les

dificultats, la manca de matèries primeres, la corrupció en tots els àmbits, l'atur generalitzat i la manca de perspectives de futur anava carregant l'ambient i només la repressió i la censura total contenien el descontentament generalitzat. Cap l'agost de 1950, només a Barcelona hi havia més de 200.000 aturats.

A les darreries de febrer de 1951 és decretava un augment del preu del tramvia a Barcelona, que passà de 50 a 70 cèntims. Aviat hagué un moviment de protesta que originà bolcaments de tramvies, incendis i alguna barricada a la que succeí una contundent repressió policial mentre la ciutat s'omplia de pamflets cridant a la vaga general. Tement que és perdés el control del carrer, el governador, Eduardo Baeza, demanà al capità general, Juan Bautista Sánchez González que proclamés l'estat de guerra i que la guarnició reprimís la rebel·lió, a la que és negà i ordenà l'internament dels militars dins de les casernes. Durant unes dos setmanes, els tramvies circularen buits o plens de policies, mentre la ciutadania recorria a peu la ciutat fins que les autoritats derogaren l'augment de preu. Fou una victòria -la darrera- dels que havien fet la guerra contra el feixisme. Aquest militar, de tarannà més conciliador que molts civils, morí de forma misteriosa el mes de febrer de 1957, durant una visita no anunciada, a Puigcerdà.

Aviat sorgiran noves vagues, a Catalunya, Astúries i Euskadi, ignorades pels mitjans de comunicació de l'època.

Els Estats Units i la Santa Seu trenquen l'aïllament.

L'any 1953 fou clau pel reconeixement internacional de la dictadura. Cal dir que el règim estava esgotat, l'autarquia imposada arruïnava qualsevol esforç, la corrupció desbocada i la reserva de divises sota mínims. Econòmicament, el règim estava en fallida. Però l'anticomunisme del règim salvà la situació després de la guerra de Corea, amb l'interès nord americà per posseir bases militars a la península. Ja el 1952, mercès al Congrés eucarístic internacional, celebrat a Barcelona, s'havia aconseguit una certa obertura internacional i França obrí de nou la frontera. També aquell any és suavitzà l'estricta règim de racionament d'aliments i un any més tard, la visita del president dels Estats Units, Eisenhower, amb la signatura del tractat de Madrid, per la qual l'estat espanyol és convertia de fet en un protectorat americà amb la cessió de les bases de Rota (naval i nuclear), Morón i Saragossa, també amb tota mena de facilitats i de suports logístics.

El mateix any és signà el Concordat amb la Santa Seu que significava el reconeixement del nacional catolicisme, la submissió de la legislació civil a les directrius vaticanes, la condició del catolicisme com a religió oficial, el sosteniment del culte per l'estat. A canvi, el cap d'estat és reservava el dret de presentació dels candidats als càrrecs eclesiàstics.

L'any 1955, amb el suport dels països occidentals, el règim era reconegut per l'ONU. La resistència interior i exterior rebia la més gran bufetada per part de les anomenades "democràcies".

El Pla de Desenvolupament de 1959.

A finals dels anys 50, amb l'economia col·lapsada, s'havia iniciat un veritable èxode de ma d'obra cap a l'estranger, especialment a França, Alemanya i Suïssa que alleujaven les xifres de l'atur i proporcionaven divises per les trameses d'aquests emigrants. S'iniciava també un turisme europeu atret pels baixos preus, pel canvi de moneda favorable i també per l'exotisme del país. Es produí un canvi de govern en el que els vells ministres falangistes foren desplaçats i substituïts pels tecnòcrates de l'Opus Dei. Franco era contrari a l'obertura cap l'exterior i posar-ne fi a l'autarquia i les tensions entre els falangistes i opusdeïstes derivaren en durs enfrontaments, fins que els darrers guanyaren

la partida. Ministres com Laureà López Rodó i el ministre sense cartera Pere Gual Villalbí impulsaren aquest canvi.

Les primeres conseqüències foren l'inversió de capital estranger en els àmbits de l'indústria, el comerç i els serveis. Capdavantera fou la Fiat italiana que rebutjant les ofertes més llaminers per instal·lar la seva filial, SEAT, a d'altres zones, exigí que fos a Barcelona, encara que calgué que la seu central, com era obligat, s'establís a Madrid. D'altres empreses, s'establirien a tot el territori, especialment a Navarra i Àlava, on el seu règim fiscal era molt més favorable. Mentre, el turisme estranger continuava en augment al mateix ritme que l'emigració de ma d'obra. Aquests fets tindrien una gran importància en els canvis socials que és produirien de forma sobtada. En tan sols una generació, les mentalitats farien un salt endavant equivalent a tres generacions. Aquest canvi, motivat per l'obertura de les fronteres de bat a bat, arrossegaria a la llarga a la fi de la dictadura.

Imatges projectades:

- 20-01: *Els catalans de Franco (1939)*
- 20-02: *Franco i Miquel Mateu (1939)*
- 20-03: *Exili al camp de concentració d'Argelés (1939)*
- 20-04: *Himmler a Montserrat, a la recerca del Grial (1940)*
- 20-05: *Judici a Lluís Companys (1940), amb el seu defensor*
- 20-06: *Ramon de Colubi, defensor de Companys, a Caracas (1995)*
- 20-07: *Les cartilles de racionament (1940-1952).*
- 20-08: *Elisabet Eidenbenz, fundadora de la Maternitat d'Elna (1939-44)*
- 20-09: *Sobreviure a les atapeïdes presons franquistes (1943)*
- 20-10: *maquis a les muntanyes (1944)*
- 20-11: *Poble de Vallmanya, al Conflent, destruït pels nazis (1944)*
- 20-12: *Maquis nord catalans. (1944)*
- 20-13: *Neus Català, supervivent del camp de Ravensbruck (1943)*
- 20-14: *Concentració de presoners al camp de Mathausen (2005)*
- 20-15: *Marcel·lí Massana, el darrer maquis*
- 20-16: *Joan Pujol, "Garbo", l'espia que enganyà a Hitler.*
- 20-17: *Visita del governador civil, Correa, a Can Tunis (1944)*
- 20-18: *Judici de Nürenberg als jerarques nazis (1946)*
- 20-19: *Joan March s'apropia de "La Canadenca". (1948)*
- 20-20: *Tren de Reus a Salou, 1950.*
- 20-21: *Blanes, cap l'any 1950.*
- 20-22: *La fira de bestiar de Salàs de Pallars, cap 1950.*
- 20-23: *La platja de Montgat*
- 20-24: *La platja de La Fosca, a Palamós, cap l'any 1950, abans del turisme.*
- 20-25: *Construcció de la represa d'Escales, anys 50.*
- 20-26: *Escena de la vaga de tramvies a Barcelona, 1951*
- 20-27: *Via del tren al Paral·lel per portar al legat papal a Plaça Espanya 1952*
- 20-28: *Plaça de la Sagrada Família el 1952.*
- 20-29 *Automòbil "Biscúter" fabricat a partir 1953 a Sant Adrià.*
- 20-30: *Eisenhower i Franco. Pacte de Madrid de 1953*
- 20-31: *Calçotada a Valls, any 1954.*
- 20-32: *El Seat 600, fabricat a partir de 1957.*
- 20-33: *Mercat de l'automòbil a Tàrraga, 1957.*
- 20-34: *La clandestinitat antifranquista, 1958. (Gregorio López Raimundo, Josep Serradell Perez (Roman), Miguel Núñez.*